

Decyzje kongresu w sprawie polskiej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

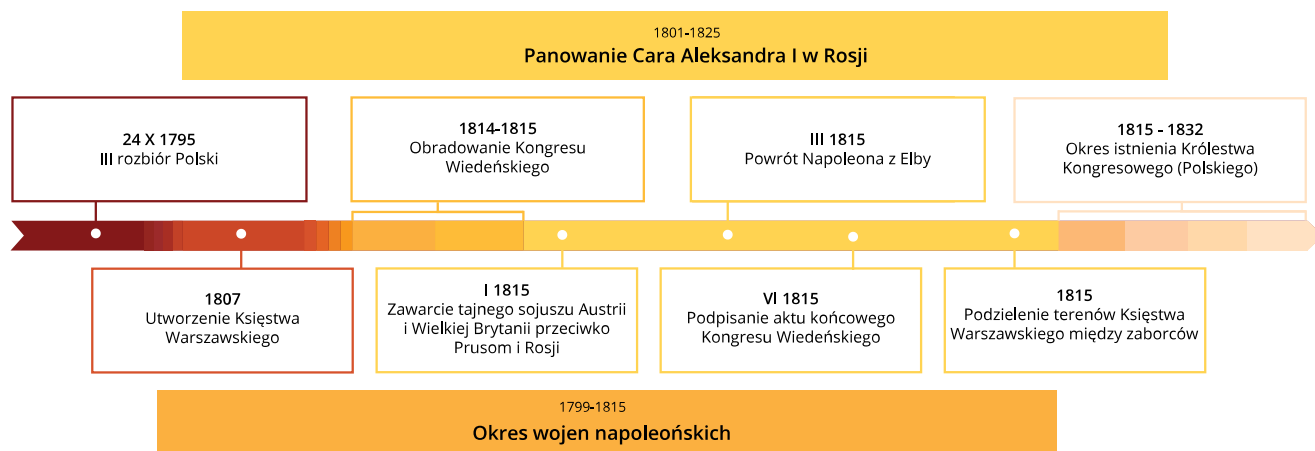
- Zajewski Władysław, *Europa i świat w epoce restauracji, romantyzmu i rewolucji, 1815-1849. Kongres Wiedeński i Święte Przymierze*, t. 1, Warszawa 1991.
- Schopenhauer J., *[...] wspomnienia młodości*, Gdańsk 2010.
- Skowronek Jerzy, *Od Kongresu Wiedeńskiego do Nocy Listopadowej, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego*, t. III, Warszawa 1987.

Decyzje kongresu w sprawie polskiej

Jean-Baptiste Isabey, *Kongres wiedeński*.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Obradujący w latach 1814-1815 kongres wiedeński miał uporządkować problemy terytorialne i ustrojowe w Europie spowodowane rewolucją francuską oraz późniejszymi wojnami napoleońskimi, a także wypracować podstawy trwałego pokoju. Jak się okazało, najwięcej politycznych emocji wzbudziły na nim ustalenia w sprawie polskiej i saskiej. Przedstawiciele Austrii, Francji i Wielkiej Brytanii wiedzieli, że car Aleksander I pragnie utrzymać w swoim ręku całość Księstwa Warszawskiego i popiera Prusy, dążące do zagarnięcia Saksonii. Tymczasem plany Prus oznaczały złamanie zasady legitymizmu, a życzenie cara odnośnie ziem polskich – zniszczenie równowagi sił na kontynencie.

Źródło: Contentplus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje cele

- Opiszysz, czego chcieli mocarstwa na kongresie wiedeńskim.
- Scharakteryzujesz kulisy wielkiej polityki i metody działania mocarstw.
- Wyjaśnisz ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej.

Przeczytaj

Sprawa polska w optyce mocarstw europejskich

W trakcie obrad **kongresu** zarówno car Aleksander I, jak i książę Adam Czartoryski wiedzieli, że trzeba będzie stoczyć dyplomatyczną batalię z niedawnymi sprzymierzeńcami. Jednak nie spodziewali się tak skoordynowanego oporu i dyplomatycznej kontrakcji. Aleksander I uważał Księstwo Warszawskie za swoją zdobycz i liczył na godziwe odszkodowanie za wkład włożony w zwycięstwo nad Napoleonem. O organizacji ziem polskich chciał zdecydować samodzielnie. Jeśli dopuszczał myśl o jakichś zmianach, to jedynie drobnych (Poznańskie i okręg chełmiński bez Torunia – dla Prus, **Podgórze** i Wieliczkę dla Austrii). „Jestem w Polsce, zobaczymy, kto potrafi mnie stamtąd usunąć” – miał powtarzać podczas obrad.

Sprawy potoczyły się jednak inaczej. Zapowiedź stanowiły propozycje, których radykalny charakter miał przekonać Aleksandra do ustępstw. Wśród nich pojawiło się uznanie podziału Polski dokonanego w 1795 roku za aktualny (zwolennikiem tego rozwiązania był francuski dyplomata Charles Maurice Talleyrand) albo ... całkowite odbudowanie Rzeczypospolitej w granicach z 1772 roku (za tym opowiadał się brytyjski minister Robert Stewart Castlereagh). Największym orędownikiem brytyjskich propozycji był kanclerz Klemens von Metternich, któremu zależało na tym, aby car zrezygnował z planów zdobycia korony polskiej. W tym samym czasie Austria i Francja broniły Saksonii przez zakusami Prus, obawiając się wzrostu ich znaczenia. Wielka Brytania natomiast chciała postawić tamę hegemonii rosyjskiej na kontynencie. Prusy domagały się coraz większych koncesji terytorialnych w zamian za wspieranie ambicji Aleksandra I. Rosja popadała więc w trakcie obrad w coraz większą izolację.

Jak trudno wygrać pokój

W Wiedniu zaczęto mówić o nowej wojnie. Po ten argument sięgali zwłaszcza Wielka Brytania i Austria. Oba państwa posunęły się nawet – w styczniu 1815 roku – do zawarcia tajnego sojuszu z Francją, skierowanego przeciw Rosji i Prusom. Konfrontacyjne nastroje były widoczne również w Warszawie. Brat cara, wielki książę Konstanty, demonstracyjnie przygotowywał wojsko polskie do działań u boku Aleksandra, a gotowość służby wojskowej zgłosił carowi nawet sam Tadeusz Kościuszko.

Do rozładowania prowojennych nastrojów w największym stopniu przyczyniła się powtórzona przez Aleksandra obietnica nadania konstytucji zajętem przez siebie terenom. Car zażądał też, by Prusy i Austria na swych ziemiach, należących niegdyś do Polski, zagwarantowały utworzenie polskich instytucji narodowych i pozwoliły na udział Polaków w administracji lokalnej. Powtórzył propozycję wyodrębnienia Krakowa i Torunia oraz

swobody handlu na Wiśle. Co ważne, car nie rozwijał zbytnio rzuconej wcześniej kwestii przyłączenia ziem litewsko-ruskich do powstającego **Królestwa**, co budziło lęk przed wykorzystaniem Polaków w razie wybuchu wojny. W kongresowym Wiedniu zdawano sobie zresztą sprawę, że tak naprawdę żadne z państw nie jest na nią gotowe, a Aleksander na większe ustępstwa już nie pójdzie.

Gdy w lutym osiągnięto kompromis w sprawie Saksonii (Prusy otrzymały 3/5 jej terytorium), droga do rozwiązania sprawy polskiej stanęła otworem. Skłóconych dyplomatów i głowy państw pogodził ostatecznie powrót Napoleona z Elby w marcu 1815 roku. Los Księstwa Warszawskiego rozstrzygnięto w maju na drodze dwustronnych porozumień Rosji z Austrią oraz Prusami, jeszcze zanim doszło do ostatecznej klęski cesarza Francuzów pod Waterloo. Ustalenia te włączono później do Aktu Końcowego Kongresu Wiedeńskiego

Polska mapa z 1898 roku autorstwa Władysława Smoleńskiego, przypominająca terytorialne ustalenia kongresu wiedeńskiego, wydana została w Krakowie. Zaznaczono na niej odrębny status Królestwa Polskiego i Krakowa. Europejscy kartografowie czynili tak jedynie początkowo, tuż po zakończeniu kongresu. Później już nigdy taka sytuacja się nie powtórzyła. Jak myślisz, dlaczego?

Źródło: Władysław Smoleński, 1898, Polona, domena publiczna.

Mapa środkowych państw Europy: podzielona zgodnie z postanowieniami kongresu wiedeńskiego i traktatami paryskimi w latach 1814-15.

Porównaj polityczne mapy W. Smleńskiego i J. Cary'ego? Na której z nich odwzorowano rzeźbę terenu, poprzez kreskowanie, punkty wysokości, etc.?

Źródło: John Cary, 1819, Polona, domena publiczna.

Czwarty rozbiór Polski

Kompromis – który udało się ostatecznie uzyskać drogą zacieklej negocjacji – oznaczał w praktyce kolejny rozbiór Polski. Rosja zrezygnowała z wyłącznego posiadania ziem byłego Księstwa Warszawskiego, zachowała jednak większą jego część (128,5 ze 155,5 tys. km kw). Rosjanie sprawowali odtąd rządy w okrojonym Królestwie Polskim, utworzonym w jego miejsce, a Aleksander przybrał tytuł króla Polski. Okręg białostocki pozostał przy Rosji. Zachodnia część dawnego Księstwa powróciła do Prus jako Wielkie Księstwo Poznańskie ze stolicą w Poznaniu. Tytuł wielkiego księcia poznańskiego przysługiwał królowi pruskiemu. Godność namiestnika powierzono księciu Antoniemu Radziwiłłowi. Ziemia chełmińska, michałowska oraz Toruń włączone zostały bezpośrednio do państwa Hohenzollernów. Austrii oddano Podgórze i Wieliczkę oraz ziemie polskie utracone w 1809 r. (okręg tarnopolski). Kraków wraz z przylegającymi ziemiami stał się **wolnym miastem** pod „opieką” Rosji, Austrii i Prus.

Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim w 1815 roku. Dlaczego Wielkie Księstwo Poznańskie jest zaznaczone innym kolorem niż Prusy? O czym to świadczy?

Źródło: [Contentplus.sp](https://contentplus.sp). z o.o. na podstawie Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY-SA 3.0.

Książę Czartoryski i rozczarowani patrioci

Po przegranej Napoleona w bitwie pod Lipskiem w 1813 roku książę Adam Jerzy Czartoryski z początkiem 1814 roku pospieszył do Francji, gdzie znajdował się Aleksander. W kwaterze koalicji w Chaumont nakreślił przed carem plan stopniowego połączenia ośmiu guberni litewsko-ruskich z Księstwem Warszawskim, któremu proponował dać odrębny rząd i konstytucję. Stawał się tym samym głównym, choć nieformalnym ekspertem Aleksandra do spraw polskich na rozpoczynającym się jesienią kongresie wiedeńskim. Kiedy mocą decyzji kongresu powstało mniejsze od Księstwa Królestwo Polskie pod berłem cara, liczący na znacznie większe koncesje patrioci obrzucili księcia Czartoryskiego oskarżeniami, iż do Wiednia zjechał „w bagażach cara” i wysługiwał się tam

Adam Jerzy Czartoryski

Źródło: Józef Oleszkiewicz, National Museum of Lithuania, domena publiczna.

interesom rosyjskim. W rzeczywistości to książę Adam wpłynął na osłabienie w otoczeniu cara znaczenia polityków wrogich polskim sprawom. To jemu Polska pokongresowa zawdzięczała także własną konstytucję. Był autorem jej zasad, podpisanych przez Aleksandra jeszcze w maju 1815 roku (*Zasady do konstytucji Królestwa Polskiego*). Również dzięki jego

naciskom pozostałe ziemie dawnej Rzeczypospolitej uzyskały gwarancję „praw rozwoju narodowości polskiej”.

Słownik

autonomia

(gr. *autonomia* - samodzielność, niezależność), prawo jakiejś zbiorowości do rozstrzygnięcia swoich wewnętrznych spraw i decydowania o sobie. Pojęcia tego używa się w odniesieniu do polityki, gospodarki albo prawa

legitymizm

(fr. *legitimisme* od łac. *legitimus* - zgodny z prawem), doktryna polityczna głosząca nienaruszalność praw dynastii; uznawanie i przestrzeganie obowiązującego porządku prawnego

Królestwo Kongresowe

także: Kongresówka; potoczna nazwa Królestwa Polskiego utworzonego w 1815 r. decyzją kongresu wiedeńskiego z ziem Księstwa Warszawskiego; unią personalną połączone z Rosją; w 1830 r. po powstaniu listopadowym Królestwo utraciło odrębność i zostało integralną częścią Imperium Rosyjskiego

kongres wiedeński

(łac. *congressus*), zjazd monarchów w Wiedniu, jego celem było ustalenie nowego ładu politycznego w ponapoleońskiej Europie

Wolne, Niepodległe i Ściśle Neutralne Miasto Kraków i jego Okręg

oficjalna nazwa państwa utworzonego na kongresie wiedeńskim, inaczej Wolne Miasto Kraków; Rzeczpospolita Krakowska

Podgórze

miasto założone przez Austriaków na prawym brzegu Wisły, naprzeciwko Krakowa, obecnie jego dzielnica

ziemie zabrane

określenie terenów zaboru rosyjskiego; teren od wschodniej granicy Królestwa Polskiego do granic Rzeczypospolitej sprzed rozbioru w 1772 r.

Słowa kluczowe

Kongres wiedeński, Księstwo Warszawskie, ziemie polskie w XIX w., Aleksander I, Wielkie Księstwo Poznańskie, Polska pokongresowa, Królestwo Kongresowe, Rzeczpospolita Krakowska, Europa i świat po kongresie wiedeńskim

Bibliografia

Skowronek J., *Od Kongresu Wiedeńskiego do Nocy Listopadowej, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego. T. III*, Warszawa 1987.

Chomicki G., Śliwa L., *Wiek XIX. Teksty źródłowe*. Kraków 2001.

Zdrada J., *Historia Polski 1795-1918*, Warszawa 2005.

Fras Z., *Galicja*, Wrocław 1999.

Wybitni Polacy XIX wieku. Leksykon biograficzny. Red. T. Gąsowski, Kraków 1998.

encyklopedia.pwn.pl

Mapa interaktywna

Polecenie 1

Przeanalizuj mapę oraz zawarte na niej informacje i wykonaj kolejne polecenia.

Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim w 1815 roku

Źródło: [Contentplus.sp.](#) z o.o. na podstawie Maciej Szczepańczyk, Wikimedia Commons

Teksty: *Akt końcowy Kongresu Wiedeńskiego z 9 czerwca 1815 r.*,

Z. Fras, *Galicja*, Wrocław 1999, s. 88-89, licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Przeanalizuj dostępne informacje oraz mapę ziem polskich z 1848 roku i z okresu I wojny światowej. Oceń trwałość postanowień terytorialnych kongresu w odniesieniu do ziem polskich.

Ziemie Polskie podczas Wiosny Ludów w l. 1846 - 1848

- granicz państw zaborczych
- obszar Rzeczypospolitej Krakowskiej wcielony do Austrii w 1846 r.
- granicz Królestwa Polskiego
- obszar Wielkiego Księstwa Poznańskiego (od 1849r. Prowincja Poznańska)

Mapa ziem polskich podczas Wiosny Ludów

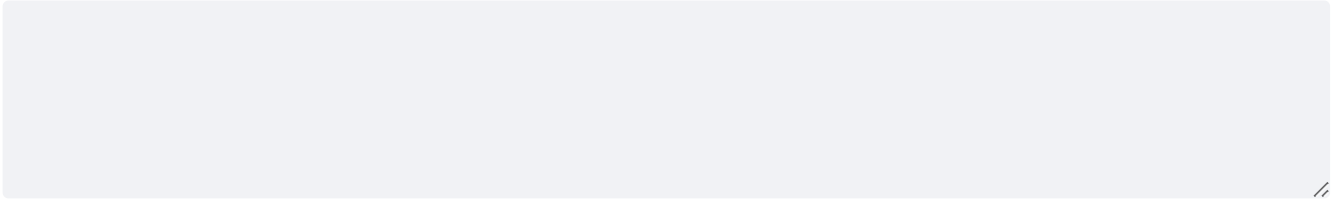
Źródło: Contentplus.sp. z o.o. na podstawie waczpolske.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

I wojna światowa na ziemiach polskich

Źródło: Contentplus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

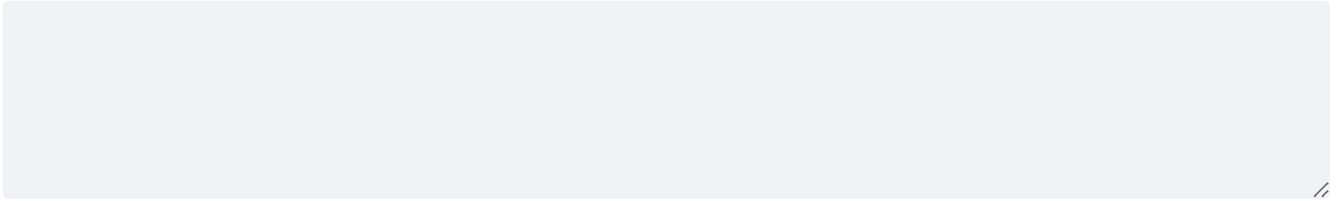
Twoja odpowiedź

Polecenie 3

W której części podzielonych w Wiedniu ziem polskich sytuacja Polaków pod względem swobód narodowych i możliwości rozwijania polskiej kultury po zakończeniu kongresu była najkorzystniejsza?

Twoja odpowiedź

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

W toku negocjacji dyplomatycznych Aleksander I traktował tego polityka jako największego wroga, dążył on bowiem do poróżnienia Prus z Rosją i storpedowania żądań cara. Polityk ten reprezentował interesy Austrii na kongresie. Wskaż właściwe nazwisko.

Karl Hardenberg

Charles Maurice Talleyrand

Robert Stewart Castlereagh

Klemens von Metternich

Ćwiczenie 2

Wstaw brakujące wyrazy.

Aleksandra I, austriackiej, francuskiej, Aleksander I, Metternicha, Mikołaj I, Metternich, angielskiej, Mikołaja I

Taktyka dyplomacji w Wiedniu była bardzo przejrzysta: zmusić do podziału Księstwa Warszawskiego albo mnożyć warunki i domagać się restytuowania Polski w takim kształcie terytorialnym, aby postulat ten został odrzucony przez samego cara. bowiem nie zechce się przeciwstawić własnej armii i elicie rządzącej, bo te na odbudowę Polski w granicach przedrozbiorowych nigdy się nie zgodzą.

Źródło: Władysław Zajewski, *Europa i świat w epoce restauracji, romantyzmu i rewolucji, 1815-1849. Kongres Wiedeński i Święte Przymierze*, t. 1, Warszawa 1991, s. 43.

Zapoznaj się z fragmentem wspomnień Johanny Schopenhauer.

((J. Schopenhauer

[...] wspomnienia młodości

Zajęcie [miasta] w roku 1814 przez wojska rosyjskie, przy nikłym współudziale Prus, nie przesądziło jeszcze o przyszłości miasta, gdyż sprawę granic miał dopiero rozsądzić kongres w Wiedniu, na który pięciu [...] senatorów opracowało memoriał dla swego przedstawiciela, doktora Wilhelma Keidla. Wykluczano możliwość ponownego zajęcia [miasta] przez Prusy, nie chciano tworzenia wolnego miasta, ale domagano się przyłączenia do powstającego przy wsparciu Rosji Królestwa Kongresowego. W maju 1814 roku złożył Keidel carowi [...] memoriał, a następnie udał się do Paryża, gdzie zetknął się z Adamem Czartoryskim. Czartoryski zachwycony był działalnością Keidla i wyprawił go do Londynu. Tam znalazł on poparcie w kołach wielkich kupców i w stronnictwach opozycyjnych, ale premier [...] i minister spraw zagranicznych [byli mu przeciwni].

Źródło: J. Schopenhauer, [...] wspomnienia młodości, Gdańsk 2010, s. 342-343.

Jakiej decyzji kongresu oczekiwały władze Gdańska, a jakiej chciały zapobiec, wysyłając na obrady swojego reprezentanta? Zaznacz odpowiednią komórkę tabeli.

Decyzja	Oczekiwały	Pragnęły zapobiec
Wcielenie miasta do Prus	☐	☐
Włączenie miasta w obręb Królestwa Polskiego	☐	☐
Utworzenie Wolnego Miasta Gdańska	☐	☐

Ćwiczenie 4

Przeanalizuj mapę oraz tekst źródłowy z ćwiczenia 3. Następnie uzupełnij dziennik.

Podział ziem polskich w 1815 r.

Źródło: [Contentplus.sp. z o.o.](https://contentplus.sp.pl/), licencja: CC BY-SA 3.0.

Czy z treści mapy wynika, że na kongresie wiedeńskim podjęto decyzję zgodną z oczekiwaniami Wilhelma Keidla?

Wyjaśnij, dlaczego misja Wilhelma Keidla w Londynie zakończyła się porażką.

Ćwiczenie 5

Przypomnij sobie kongresowe ustalenia dotyczące ziem polskich. Wśród podanych niżej rozwiązań, które pojawiły się w toku obrad kongresu, zaznacz te, które doczekały się realizacji.

odbudowa Rzeczypospolitej w granicach z 1772 roku

uznanie za legalny i obowiązujący podział Polski z 1795 roku

utworzenie Wolnego Miasta Torunia

swoboda handlu na Wiśle

utworzenie Wolnego Miasta Krakowa

nadanie Królestwu Polskiemu konstytucji

przesunięcie granic pruskich nad Wisłę i Narew

Przyłączenie Gdańska do Królestwa Kongresowego

zatrzymanie rosyjskiej ekspansji na linii Wisły

powiązanie Królestwa Polskiego z ziemiami pod zaborem rosyjskim

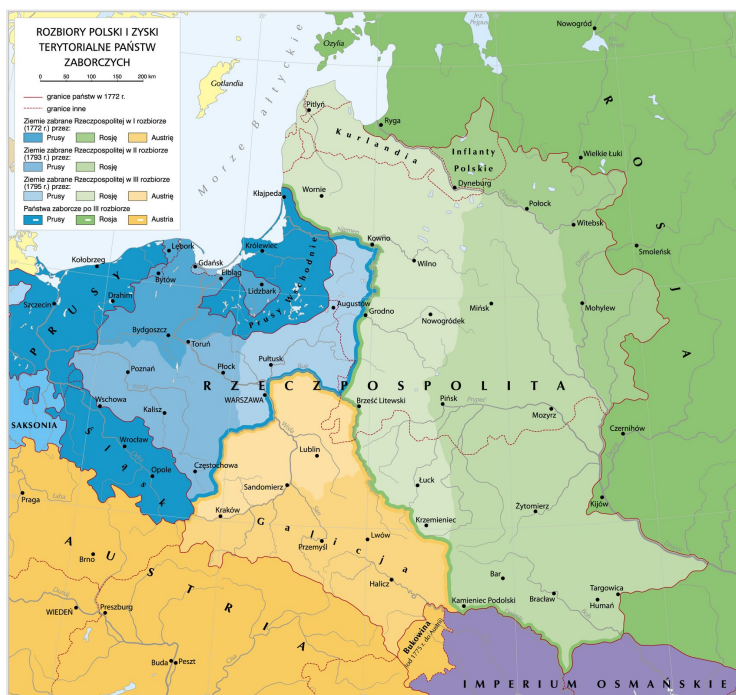
likwidacja Wolnego Miasta Gdańska

oddanie Rosji Krakowa i Zamościa

Ćwiczenie 6

Przeanalizuj mapę ziem polskich z 1795 roku, z epoki napoleońskiej oraz z 1815 roku (patrz ćw. 4). Następnie wśród podanych niżej sformułowań (ocen historyka) wybierz jedno. Uzasadnij je pisemnie, podając kilka (2-4) argumentów.

Mapa Rzeczypospolitej i obszarów zajętych przez zaborców.

Źródło: Krystian Chariza i zespół.

Mapa Europy w czasie epoki napoleońskiej 1799 - 1812 r.

Źródło: Krystian Chariza i zespół.

1. Obaj niemieccy zaborcy ponieśli straty w porównaniu z trzecim rozbiorem Rzeczypospolitej na korzyść Petersburga, ale nieco zyskali w porównaniu do granic napoleońskich.
2. Granice „wiedeńskie” były dla Romanowów korzystniejsze niż te z 1797 roku.
3. W 1815 roku nieistnienie Rzeczypospolitej uzyskało poparcie Europy.

Zdanie nr.

Argumenty

Zapoznaj się z informacjami podanymi poniżej, następnie oceń poprawność zdań (prawda/fałsz) zamieszczonych w tabeli.

((Jerzy Skowronek

Od Kongresu Wiedeńskiego do Nocy Listopadowej, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego

Wbrew utrwalającym się podziałom kraju między trzech zaborców Polacy zachowali i pogłębiali świadomość przynależności do jednego narodu. W okresie ponapoleońskim naród nasz liczył prawdopodobnie około 6,5-7,5 mln. Położenie poszczególnych części narodu było bardzo zróżnicowane. Pod względem prawnym i politycznym najkorzystniejsza była sytuacja Polaków zamieszkujących Królestwo Polskie (ok. 2-3,5 mln) i Wolne Miasto Kraków (ok. 90-100 tys.), stanowiących łącznie około 30-40 % społeczeństwa polskiego. Nieco gorsza – w zaborze rosyjskim (prawdopodobnie 1 mln), a jeszcze gorsza – pod panowaniem Prus (2-2,5 mln) i Austrii (2 mln Polaków). Na ziemiach litewsko-ruskich i ukraińskich (także w zaborze austriackim – w Galicji Wschodniej), na Pomorzu Zachodnim oraz w niektórych regionach Śląska, Warmii i Mazur Polacy mieszkali wśród ludności należącej do innych narodów. Litwini, Białorusini, Rusini oraz ludność niemiecka lub zniemczona stanowili tam dużą, a zazwyczaj przeważającą część ludności. Polacy należeli do wyższych (tzn. zamożniejszych i bogatych, uprzywilejowanych i oświeconych) grup społeczeństwa na ziemiach litewsko-ruskich i ukraińskich, a z kolei na Pomorzu czy Śląsku tworzyli przede wszystkim niższą [...] jego część – masy ludowe (chłopów i robotników).

Źródło: Jerzy Skowronek, *Od Kongresu Wiedeńskiego do Nocy Listopadowej, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego*, t. III, Warszawa 1987, s. 6-7.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Po kongresie wiedeńskim	☐	☐

aż 30-40 % Polaków zamieszkiwało nowo utworzone państwa: Królestwo polskie i Rzeczpospolitą Krakowską.			
Na Śląsku, Pomorzu Zachodnim, Warmii i Mazurach Polacy stanowili przeważającą część ludności.	☐		☐
W okresie powiedeńskim najkorzystniejsza pod względem prawnym i politycznym była sytuacja Polaków zamieszkujących Królestwo Polskie i Wolne Miasto Kraków.	☐		☐
W okresie ponapoleońskim naród polski liczył prawdopodobnie około 3,5 mln.	☐		☐
Zamieszkujący zabór rosyjski Polacy należeli z reguły do elit społecznych.	☐		☐
Na Śląsku i Pomorzu Polacy należeli z reguły do warstw ludowych.	☐		☐

Ćwiczenie 8

Przyjrzyj się XIX-wiecznej francuskiej litografii i odpowiedz na pytania.

Vayron, *Francja dla mnie*, litografia z 1815 r.

Źródło: Polona, domena publiczna.

Kogo przedstawiają i w kogo celują postaci przedstawione na rysunku? Czym celują? Czyj grób widać na litografii?

W jaki sposób rysownik skomentował obrady kongresu wiedeńskiego?

Dla nauczyciela

Autor: Joanna Kalinowska

Przedmiot: Historia

Temat: Decyzje kongresu w sprawie polskiej

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń:

1) przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy i świata, z uwzględnieniem podziału ziem polskich;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- opisuje, co zamierzały osiągnąć mocarstwa na kongresie wiedeńskim;
- charakteryzuje kulisy wielkiej polityki i metody działania mocarstw;
- wyjaśnia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Wyświetlenie przez nauczyciela tematu i celów zajęć, przejście do wspólnego ustalenia kryteriów sukcesu.
2. **Dyskusja wprowadzająca.** Uczniowie interpretują ilustrację okładkową, wskazując na jej powiązania z tematem i celami lekcji.

Faza realizacyjna:

1. **Praca w grupach z treścią e-materiału.** Każda z nich opracowuje fragment materiału z sekcji „Przeczytaj”:
 - Grupa 1 i 5 – Sprawa polska w optyce mocarstw europejskich;
 - Grupa 2 i 6 – Jak trudno wygrać pokój;
 - Grupa 3 i 7 – Czwarty rozbiór Polski;
 - Grupa 4 i 8 – Księżę Czartoryski i rozczarowani patrioci.

Po zakończeniu pracy przedstawiciele zespołów prezentują przydzielone zagadnienie. Pozostali uczniowie sporządzają notatki, mogą zadawać pytania i weryfikować przedstawione informacje.

2. **Praca z multimedium („Mapa interaktywna”).** Nauczyciel czyta polecenie 2: „Przeanalizuj dostępne informacje oraz mapę ziem polskich z 1848 roku i z okresu I wojny światowej. Oceń trwałość postanowień terytorialnych kongresu w odniesieniu do ziem polskich” i poleca uczniom, aby w parach wykonali zadanie w oparciu o wskazówki zawarte w e-materiale.
3. **Utrwalanie wiedzy i umiejętności.** Nauczyciel przechodzi do sekcji „Sprawdź się”. Uczniowie indywidualnie rozwiązują zadania na czas, od najłatwiejszych do najtrudniejszych. Nauczyciel na platformie śledzi postępy uczestników zajęć. Osoba,

która poprawnie rozwiąże zadania jako pierwsza, wygrywa, a nauczyciel może nagrodzić ocenami za aktywność.

4. Uczniowie w parach wykonują kolejne zadanie nr 8. Nauczyciel obserwuje postęp pracy i udziela uczniom informacji zwrotnej.

Faza podsumowująca:

1. Na koniec zajęć nauczyciel poleca uczniom rozwinięcie zdania: Na dzisiejszych zajęciach nauczyłem się...
2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów.

Praca domowa:

1. Opracuj podsumowanie tematu „Decyzje kongresu w sprawie polskiej” w formie pytań do krzyżówki.
2. Wykonaj polecenie nr 3 z sekcji „Mapa interaktywna”.

Materiały pomocnicze:

- Skowronek J., *Od Kongresu Wiedeńskiego do Nocy Listopadowej, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego*. T. III, Warszawa 1987.
- Chomicki G., Śliwa L., *Wiek XIX. Teksty źródłowe*. Kraków 2001.
- Zdrada J., *Historia Polski 1795-1918*, Warszawa 2005.
- Fras Z., *Galicja*, Wrocław 1999.
- *Wybitni Polacy XIX wieku*. Leksykon biograficzny. Red. T. Gąsowski, Kraków 1998.

Wskazówki metodyczne:

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z informacjami w sekcji „Mapa interaktywna”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.